

ЛІТОПИСЕЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ УЛАС САМЧУК

Безкорвайна М.Л.

Викладач Галицького коледжу
імені В'ячеслава Чорновола

У статті розкрито внесок Уласа Самчука у розвиток української літератури. З'ясовано напрям літературної роботи та досліджено новаторство й специфіку письменника, зокрема, проаналізовано новий жанр – роман-хроніка. Охарактеризовано специфіку письма та багатство тематики прозаїка.

Ключові слова: хронотоп, часопростір, ретроспекція, проза, літописець, хроніка, роман-хроніка.

Історія українського народу є провідною тематикою вітчизняних прозаїків, адже українцям слід знати не тільки «сухі» факти, але й духовну, емоційну, психологічну сторону минулого. Справжнім літописцем України за правом названо Уласа Самчука — українського письменника-емігранта, який є однією з найпомітніших постатей прози ХХ століття. Роман-хроніка – улюблений жанр директора літературної організації МУР. Його напевду називають літописцем свого часу і свого народу. Хоча з юнацьких літ він був відірваний від України, проте став однією з найяскравіших особистостей, людиною, яка зуміла втілити в собі найкращі риси української ментальності — ліризм, поетичність, гуманізм.[4]

Прозаїку вдалося перенести читати у вир подій, які не залишать байдужими кожного земляка. Ретроспекція у час війни, революцій та голокосту змушує «переоцінити цінності» сьогодення.

Творча спадщина Уласа Самчука дає аналіз причин аполітичності українського селянина й показує шлях його болісного прозріння, відтворює основи духовного буття українського народу та їхні зміни в ході історичного розвитку. Усе це, враховуючи потужний емоційний заряд художнього твору, має

неоціненне значення для формування національної самосвідомості учнів.[4] Саме формування гідної свідомості читачів є мотивацією невпинної, титанічної праці емігранта.

Герої Уласа Самчука — це селяни, які не припиняють боротися за гідне життя на своїй землі; про що мріють, чого прагнуть, у чому вбачають сенс життя і як розуміють щастя, яке місце в ієрархії почуттів займають обов'язок, честь, гідність, самоповага, патріотизм людей.

Знайомство літературними персонажами дає змогу простежити за формуванням і деформуванням українського національного характеру протягом століття від 1861 року, коли кріпак, отримавши землю, став вільним і сам вибирав власний життєвий шлях, аж до наших днів, коли український народ змушений був відстоювати право залишатися самим собою в боротьбі вже з новою загрозою — чи то більшовицькою, чи то фашистською.

Самчукова публіцистика — це об'єктивний, а часто й критичний погляд на українців, на самого себе, на життєвий шлях свій і своїх побратимів; сама специфіка письма не може залишити осторонь навіть найвибагливішого «читацького гурмана», адже не тільки глибока, прониклива тематика творів, але і сама творча манера, у якій письменник часто порушує хронотоп, (хронотоп — взаємозв'язок часових і просторових відносин в художньому творі) що допомагає краще відчутти глибину та грань психоемоційного стану кожного з персонажів, зокрема кожного українця.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Улас Самчук - видатний український письменник ХХ ст. [Текст] : матеріали урочистої академії, присвяченої творчості митця. - Тернопіль-Кременець : Тернопільський педінститут, Кременецький ліцей, Кременецьке тов. "Просвіта" ім. Т.Г. Шевченка, 1994. - 72 с. - ISBN 5-345-78907 : ц.1,00.

2. Фасоля, А. М. Великий учитель свого народу. Вивчення творчості Уласа Самчука в середній школі (7-8; 10-11 класи) [Текст] : посібник для вчителів, учнів, студентів / А. М. Фасоля. - Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2000. - 96 с.

3. Чернихівський, Г. І. Улас Самчук: сторінки біографії [Текст] : монографія / Г. І. Чернихівський. - Тернопіль : Збруч, 2005. - 246 с.
4. <http://kogpi.edu.te.ua/index.php?option=com>